

GROEP 7-8

BOEK: **Alleen beer mocht mee**

ONDERWERP: **Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië**

Het leven van Trudi verandert op slag wanneer Japan Indië binnenvalt. Je verdiept je in deze veranderingen en vangt Trudi's herinneringen in beeld door een tweeluik te maken. De tweeluiken tonen de veranderingen uit Trudi's leven. Ze zijn als silhouetten net als op de kaft van Alleen beer mocht mee.

TIJD: 50 minuten

RUIMTE: Klaslokaal

MATERIAAL:

- Boek *Alleen beer mocht mee*
- Auteur: Vivian den Hollander
- Omslagontwerp: Tosca Lindenboom, Bij Barbara
- 1 schrijfpotlood per leerling
- 1 wit A4-vel per leerling
- 1 zwart A3-vel papier per leerling
- 1 wit potlood per leerling (of een schrijfpotlood)
- 1 schaar per leerling
- Eventueel: 1 breekmesjes en snijmat per leerling

Deze les sluit aan bij:

- Tijd van de wereldoorlogen
- Canonvenster De Tweede Wereldoorlog en Indonesië
- Kerndoelen Oriëntatie op jezelf en de wereld
- Kerndoelen Kunstzinnige oriëntatie

STAP 1: Oriënteren – Waar gaat het boek over?

TIJD: 10 minuten (exclusief lezen boek)

Lees en vertel: We gaan *Alleen beer mocht mee* lezen. Het boek gaat over het leven van Trudi in Nederlands-Indië ten tijde van de Tweede Wereldoorlog. Indonesië was destijds een kolonie van Nederland. In 1942 valt Japan Nederlands-Indië binnen. Trudi en haar familie mogen aanvankelijk nog in de stad wonen omdat haar vader dokter is. Al snel wordt ook haar vader opgehaald door de Japanners en moet Trudi met haar broer en zussen naar een kamp, het Tjideng-kamp. Na de oorlog wordt het gezin herenigd en vertrekt het naar Australië. Trudi maakt in korte tijd veel grote veranderingen mee. Wij gaan die veranderingen onderzoeken en verbeelden in een tweeluik.

Doen: Doe een korte klassikale brainstorm met je leerlingen en breng de veranderingen in kaart. Welke grote veranderingen die Trudi meemaakt hebben indruk op jullie gemaakt? Schrijf de veranderingen op het bord of op een groot vel papier wat je ergens in de klas kunt hangen.

Variatie: Lees met je leerlingen hoofdstuk Het verlanglijstje, pagina 50-52 uit *Alleen beer mocht mee*. Laat om de beurt een leerling een stuk voorlezen. De andere leerlingen schrijven op een vel papier welke veranderingen zij uit Trudi's leven voorbij horen komen.

Tip: Als je meer achtergrondinformatie wilt geven aan je leerlingen over de Tweede Wereldoorlog in Nederlands Indië vind je bij het **Indisch Herinneringscentrum** informatie, foto- en videomateriaal voor het basisonderwijs.

Laat zien: Eén van de grootste veranderingen die Trudi ondergaat is waarschijnlijk de verhuizing naar het kamp Tjideng. Dit is een **foto** van het kamp. Op deze foto zie je goed dat veel spullen niet meer in de huisjes op het kamp pasten en daarom buiten stonden.

Tip: Als je de volgende hoofdstukken leest, krijg je een goed beeld van het leven van Trudi in Nederlands-Indië tijdens de Tweede Wereldoorlog:

- Avond – pagina 17
- Nieuws – pagina 25
- Het verlanglijstje – pagina 50
- De oproep – pagina 76
- Mazelen – pagina 99
- Huiszoeking – pagina 137
- Op reis – pagina 166

STAP 2: Onderzoeken – De veranderingen

TIJD: 10 minuten

Leg uit: Vouw voor deze oefening je witte A4-vel papier dubbel en vouw het weer open. Kies een verandering uit het leven van Trudi. Schrijf links op hoe het leven van Trudi eruitzag voor deze verandering en schrijf rechts op hoe het leven van Trudi eruitzag na deze verandering. Bijvoorbeeld de verhuizing van het huis aan de kust naar het huis van de tante van Trudi in de stad. Links schrijf je 'groot huis' rechts 'klein huis'. Links schrijf je 'een huis voor haar gezin' rechts schrijf je 'een huis dat Trudi's gezin deelt met haar tante en nichtje'. Links schrijf je 'een huis met een grote tuin', rechts schrijf je 'een huis zonder tuin'. Links schrijf je 'een huis met bediening', rechts 'een huis zonder bediening'.

STAP 3: Uitvoeren – Silhouetten vertellen

TIJD: 25 minuten

Vertel: We gaan de veranderingen van Trudi's leven met silhouetten verbeelden.

Laat zien: Toon de kaft van Alleen beer mocht mee op het digibord. Klik **hier** voor de afbeelding.

Bespreek: Wie zien we op de kaft van het boek? Trudi met haar beer voor de zon en palmbomen. We zien geen details, alles bestaat uit een zwart vlak. We zien alleen Trudi's silhouet, dat van beer en de omgeving. We zien geen details alleen de contouren (randen), maar toch weten we wat er wordt afgebeeld.

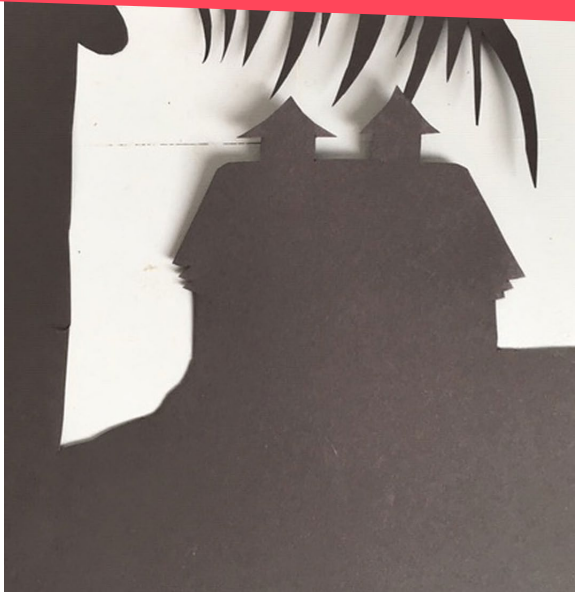
Leg uit: We gaan nu de silhouetten maken. Vouw het zwarte blad doormidden en vouw het weer open. Links teken je met wit potlood de situatie zoals die eerst was. Rechts komt de veranderde situatie. Gebruik de veranderingen die je hebt opgeschreven tijdens de oefening als hulpmiddel. Teken het in silhouet net zoals op de kaft van het boek: met contouren en zonder details. De restruimte knip je weg. Het resultaat zijn twee zwarte pagina's zonder tekst, maar wel met het beeld van een silhouet.

Tip: Meteen een contour van een silhouet tekenen kan een uitdaging zijn. Maak daarom eerst een gewone tekening en kleur daarna alles in. Zo verdwijnen details die je bij het uitknippen niet ziet.

Tip: Zorg dat het silhouet stevigheid behoudt door elementen van je tekening aan elkaar te verbinden. Zoals hierboven bij het huis en de boom.

Tip: Knip eerst de grote onderdelen rond je silhouet weg en daarna de details. Details kun je eventueel wegsnijden met een breekmesje.

Tip: Hele kleine onderdelen wegsnijden lukt niet altijd. Snijd dan eerst een vorm uit en plak dan stukjes papier aan de achterzijde van je silhouet. Zoals hieronder bij het hek is gedaan.

Tip: Zorg dat de kant waarop je tekent de achterkant wordt. Dan zie je geen potlood meer.

Ruim op: Wijs een aantal leerlingen aan die de silhouetten ophalen. Zij gaan deze ophangen op het raam/neerzetten op tafels/neerzetten in de vensterbank. Hierbij letten zij op de chronologie van het verhaal en hangen de silhouetten in de juiste volgorde.

Tip: Silhouetten die niet kunnen blijven staan, plak je op een raam of op een groter vel papier in een contrasterende kleur.

STAP 4: Evalueren – Bespreek de silhouetten
TIJD: 5 minuten

Bespreek: *Welk silhouet vinden jullie het duidelijkst de verandering als een verhaal uitbeelden? Waaraan zie je dat? Kun je het aanwijzen?*

Rond af: *Aan jullie silhouetten kun je goed zien dat wat Trudi allemaal heeft meegemaakt tijdens de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië.*